

Мирна хліборобська зброя!

У сучасному землеробстві дедалі більшого значення набуває освоєння досягнень селекції і насінництва. Науковці підрахували, що зростання валових зборів зерна на земній кулі протягом останніх 70-ти років зумовлене саме генетичним поліпшенням рослин.

Підвищення продуктивності основного хліба – пшениці озимої – наперед базується на використанні генетичного потенціалу її нових сортів. На жаль, хліборобська практика показує, що продуктивний потенціал пшениці озимої агрономи часто реалізують лише на 30–50 %.

Помилково думати, що лише новий сорт вирішить проблему збільшення валового виробництва зерна. Потрібно принципово нові знання, нові технології аграрного виробництва, ефективні заходи адаптування до кліматичних змін та сучасна сільськогосподарська техніка і комбіновані агрегати.

Арифметика врожаю проста – добрий сорт і диктатура технології. На цьому трималося і тримається зерновиробництво усього світу.

Про київські пшениці ведуть мову керівники господарств, що спеціалізуються на виробництві високоякісного насіння та товарному зерновиробництві.

ТОВ «Білоцерківхлібопродукт» Білоцерківського району Київської області відоме далеко за межами України. Іван Петрович Шилов працює тут директором вже близько 30 років.

– З Інститутом фізіології рослин і генетики НАН України та його дослідним господарством, – говорить він, – ми співпрацюємо вже досить тривалий час. Щорічно отриму-

ємо на своїх полях високі врожаї київських пшениць на рівні 7,5–8,0 т/га, а якість зерна відповідає завжди 2–3 класу. За надзвичайно короткий проміжок часу у виробництві чудово зарекомендував себе сорт пшениці озимої Київська 19, урожайність якого у цьому році на площі 80 га становила 8,8 т/га. І все зерно по якості відповідає 2 класу. Діяльність нашого підприємства зосереджена виключно на переробці – виробництво борошна, крупів, хлібобулочних виробів. Ле-

вова частка нашої продукції йде на експорт. Борошно та крупи із зерна сортів Інституту фізіології рослин і генетики НАН України ми експортуємо переважно в країни Європи. По якісних показниках ця продукція задовольняє вимоги будь-якого споживача. Кращих сортів, як Богдана та Київська 19 я не знаю. Від хліборобів нашого підприємства – щира вдячність творцю цих селекційних шедеврів – Володимиру Васильовичу Моргуну за працю його рук і розуму.

Зправа наліво: Володимир Моргун Герой України, академік НАН України, директор ІФРГ НАН України, Іван Шилов, директор ТОВ «Білоцерківхлібопродукт» та Давид Коновалов, директор ДСВ ІФРГ НАН України на дослідних полях Інституту

Ми представляємо інтереси ІФРГ НАН України в східних областях України, – говорить Василь Федорович Синегубов, директор ТОВ «Насіння Слобожанщини». У 2022–2023 рр. насіннєві посіви супереліти та еліти київських пшениць на Харківщині становили більш ніж 1000 гектарів. Середня врожайність сорту Богдана на площі 100 га становила 7,5 т/га, а сорту Борія зібрані по 7,0 т/га на площі 60 га. Найбільшим попитом серед хліборобів нашого регіону користуються такі сорти київських пшениць, як Богдана, Борія, Подолянка, Даринка Київська та Городниця. Наша перспектива – це вирощування високоякісного насіннєвого матеріалу пшениць селекції Інституту.

Василь Синегубов, директор ТОВ «Насіння Слобожанщини» проводить обстеження насінницьких посівів пшениці озимої сорту Богдана на Харківщині

Особливої уваги заслуговує сорт Перлина Поділля. В цьому році на площі близько 200 га він забезпечив урожайність 9,0 т/га.

Хіба може бути для істинного хлібороба щось приємніше, ніж щедрий урожай?! В цьому році, за ініціативи Інституту, розпочато новий напрям – вирощування зерна високої хлібопекарської якості, що є для нашого господарства пріоритетним.

Вперше в Україні вченими Інституту створений унікальний за якістю зерна сорт озимої пшениці, Донор Київський, основне призначення якого – виробництво хлібобулочних виробів високої якості та екстра-якісного борошна, в тому числі і для експорту. Не до лиця Україні торгувати сировиною!

На думку великого практика-насінневода В.Ф. Синегубова в недалекому майбутньому сорти пшениці озимої селекції ІФРГ НАН України запанують на полях різних країн світу. Незаперечний аргумент тому, що у скарбниці здобутків Інституту ряд київських пшениць світового рівня.

– На сьогодні в господарстві, – розповідає Сергій Олександрович Козинний, виконавчий директор ТОВ «Прилуцький хлібодар» Прилуцького району Чернігівської області, – чітко підібрані для нашої природно-кліматичної зони сорти Здоба Київська, Дарунок Поділля та Перлина Поділля. Вони здатні не лише стабільно забезпечувати високий рівень урожайності, а й утримувати якісні показники зерна на рівні 2 класу.

Цього року, – продовжує Сергій Козинний, – на площі 150 га зібрані по 7,1 т/га зерна пшениці озимої сорту Здоба Київська. Якість зерна відповідає 2 класу, яке ми використовуємо для переробки на борошно та випікання хлібобулочних виробів високої якості.

Сергій Козинний (в центрі) з колегами на збиранні безцінних хлібів

Віктор Васильович Шеремета, директор фермерського господарства «Геркулес» із с. Єрківці Бориспільського району Київської області розповідає: «Ми отримуємо новинки селекції з Інституту фізіології рослин і генетики НАН України, що називається, з перших рук, щорічно. І постійно переконуємося, що це саме те, чого чекає сьогодні наш український фермер-хлібороб. До речі, цього року сорт пшениці озимої Снігурка селекції Інституту в нашому господарстві, в насінневому посіві супереліті, дав урожай зерна 11,0 т/га, залишивши позаду п'ять сортів іноземної селекції».

Між нашим фермерським господарством та Інститутом підписано довгострокову угоду про наукове співробітництво».

Також у 2023 році за надзвичайно критичних погодних умов Дніпропетровської області в АФ «Славутич» на основних виробничо-насінневих посівах сорту Городниця отримано на площі 451 га урожайність 59,3 ц/га.

На площах розмноження насіннєвого матеріалу нові сорти селекції ІФРГ НАН України, такі як **Вежа Київська, Перлина Поділля та Звенигора забезпечили врожай, відповідно, 84,4; 90,0 і 94,8 ц/га.**

Цього ж року в насінницьких посівах дослідного сільськогосподарського виробництва Інституту фізіології рослин і генетики НАН України урожай пшениці озимої сорту Городниця становив 7,5 т/га, який має підвищений вміст білка в зерні і є добрим поліпшувачем.

Сорт пшениці озимої **Перлина Поділля сформував урожайність 8,8 т/га за ресурсоощадної технології.**

Спеціалізований сорт пшениці Зимоярка, який має неабияку популярність серед агровиробників, поєднує в собі два типи

Віктор Шеремета, голова ФГ «Геркулес»

розвитку – озимий та ярий і є дворучкою. Його можна висівати восени, наприкінці оптимальних строків, під зиму, в зимові відлиги та навесні. Сорт такого типу має загальногосподарське значення. За осіннього та ранньовесняного висівання він істотно перевищує за врожайністю яру пшеницю.

У виробничих умовах дослідного господарства Інституту в яруму посіві він забезпечив урожайність на рівні 6,5 т/га.

В науково-практичних дослідках Віктора Швартау, член-кореспондента НАН України, з проблем розробки та впровадження заощадливих технологій вирощування запрограмо-

ваних урожаїв на дослідному полі Інституту отримано рекордні врожаї продовольчого зерна сортів селекції ІФРГ НАН України:

- Київська 19 – 132 ц/га;
- Городниця – 135 ц/га;
- Софія Київська – 144 ц/га.

До речі, сьогодні жоден із закордонних сортів пшениці озимої, занесених до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, за якістю, продуктивністю і особливо стійкістю до морозів та посухи не може конкурувати з кращими сортами вітчизняної селекції такими як: **Астарт, Богдана, Городниця, Здоба Київська, Зимоярка, Київська 17, Київська 19, Новосмуглянка, Перлина Поділля, Подолянка, Снігурка, Софія Київська** та інші. Це результат багаторічної творчої праці Героя України, академіка НАН України Володимира Васильовича Моргуна та його учнів.

Директор Інституту Володимир Васильович МОРГУН наголошує на тому, що арифметика гарантованого врожаю надзвичайно проста: добрий сорт, високоякісне насіння й сучасна технологія.

Одним із основних напрямів нашого селекційного процесу в Інституті, – говорить Володимир Васильович, – є створення принципово нового покоління сортів пшениці озимої з поєднанням високої продуктивності, якості, комплексного імунітету до основних хвороб та особливо посухи. Ми щиро бажаємо успіхів і добробуту всім хліборобам і нагадуємо, що насіння київських пшениць від ІФРГ НАН України є першим кроком до одержання високих урожаїв. Іде війна, скорочуються посівні площі, валові збори основного хліба планети, є критичні проблеми із збутом.

Але ми віримо в Перемогу. Для нас, аграріїв, наша мирна зброя – це забезпечення продовольчої безпеки нашої країни.

Щоб швидко відновити виробництво пшениці, – продовжує академік Володимир Моргун, – необхідно, всупереч всім негараздам, обов'язково закласти в цьому році насіннєві ділянки високих генерацій (розсадників розмноження та супереліті). Це невеликі витрати, невеликі посівні площі.

За жнивими – осіння сівба. Народна мудрість твердить: «Що посієш – те й пожнеш». Майбутнє за тим, хто це вчасно зрозуміє, а в підсумку, одержить не лише високий урожай, а й добрий прибуток.

Отже, запрошуємо партнерів до співпраці задля Перемоги на користь не тільки України!

Завтрашній день – за новими сортами золотих київських пшениць. Вони багатство і слава землі української.

Давид КОНОВАЛОВ, канд. с.-г. наук, директор ДСВ ІФРГ НАН України

Директор Інституту Володимир Моргун презентує на дослідному полі новинки сортів пшениці озимої